

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelurakenne, rahavirrat syrjäytymisen ehkäisyyn sekä seurannan haasteet

25.11. 2021

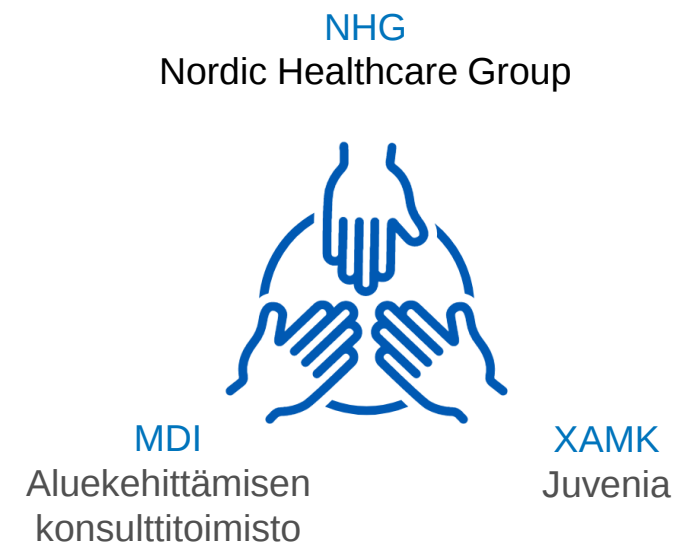
NHG, MDI ja
XAMK

Agenda 25.11.

Väliraportointi tarkastusvaliokunnalle

1. Tutkimuksen lähtökohdat ja toteutus
2. Tulosten yhteenveto
 1. Syrjäytymistä ehkäisevät rakenteet ja palveluntuottajien yhteistyö
 2. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen
 3. Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysi
3. Johtopäätökset ja suositukset

Tutkimuskonsortio

Tutkimuksen lähtökohdat ja toteutus

Hankkeen keskeisenä tarkastelun kohteena ovat 15-29 -vuotiaille nuorille kohdennetut syrjäytymisen ehkäisyn palvelut

Hankkeen keskeisiä käsitteitä ovat syrjäytyminen, nuoret sekä syrjäytymisen ehkäisyn palvelut

Hankkeen keskeiset käsitteet

"Syrjäytyminen"

Prosessi, joka tuottaa yhteiskunnallista huono-osaisuutta¹

"Nuoret"

15-29-vuotiaat

"Syrjäytymisen ehkäisyn palvelut"

Tavoitteena tunnistettujen riskitekijöiden ehkäisy ja syrjäytymiskiirteen katkaisu

Tarkemmat määrittelyt

- Selvityksessä (kuten tutkimuskirjallisuudessaakin) syrjäytymiselle ei ole asetettu tarkkaan rajattua määritelmää – **syrjäytyminen ymmärretään ennemmin erilaisten riski- ja puutetekijöiden, kuten päihde- ja mielenterveysongelmien ja koulutuksen puutteen, kasautumisena**
- Aiempi selvitys² on määrittänyt syrjäytyneiksi tai syrjäytymisvaarassa oleviksi nuoriksi kaikki 15-29-vuotiaat vain perusasteen suorittaneet työttömät työnhakijat sekä työvoiman ulkopuolella olevat nuoret (arvio näiden nuorten määrästä vuonna 2012 ~51 000)
- Selvitys rajautuu pääosin **15-29-vuotiaille nuorille³** suunnattuihin palveluihin (esim. nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta henkilöä ja mm. Tilastokeskus kerää tietoa 15-29-vuotiaiden nuorten osallistumisesta työmarkkinoille koulutuksen ja iän mukaan)
- **Syrjäytymisvaarassa olevat tai jo syrjäytyneet nuoret eivät ole homogeeninen ryhmä** ja monelle nuorelle syrjäytyminen on usein väliaikainen tila – tältä osin selvitys ei pyri esittämään arvioita syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrästä
- **Syrjäytymisen ehkäisyn palveluilla kuvataan kaikkia niitä nuorille kohdistettuja julkisia palveluita, joilla syrjäytymisen riskitekijöihin pyritään vaikuttamaan:** mm. koulutuksen puute, työttömyys, toimeentulo-ongelmat, terveysongelmat, riippuvuudet, muut elämänhallintaan liittyvät ongelmat
- Käytännössä suurin osa ikärajattomista julkisista palveluista tähtää ainakin välillisesti syrjäytymisen ehkäisyyn – **tässä selvityksessä syrjäytymisen ehkäisyn palveluina tarkastellaan sellaisia palveluita, joiden kohteena ovat ainoastaan nuoret**

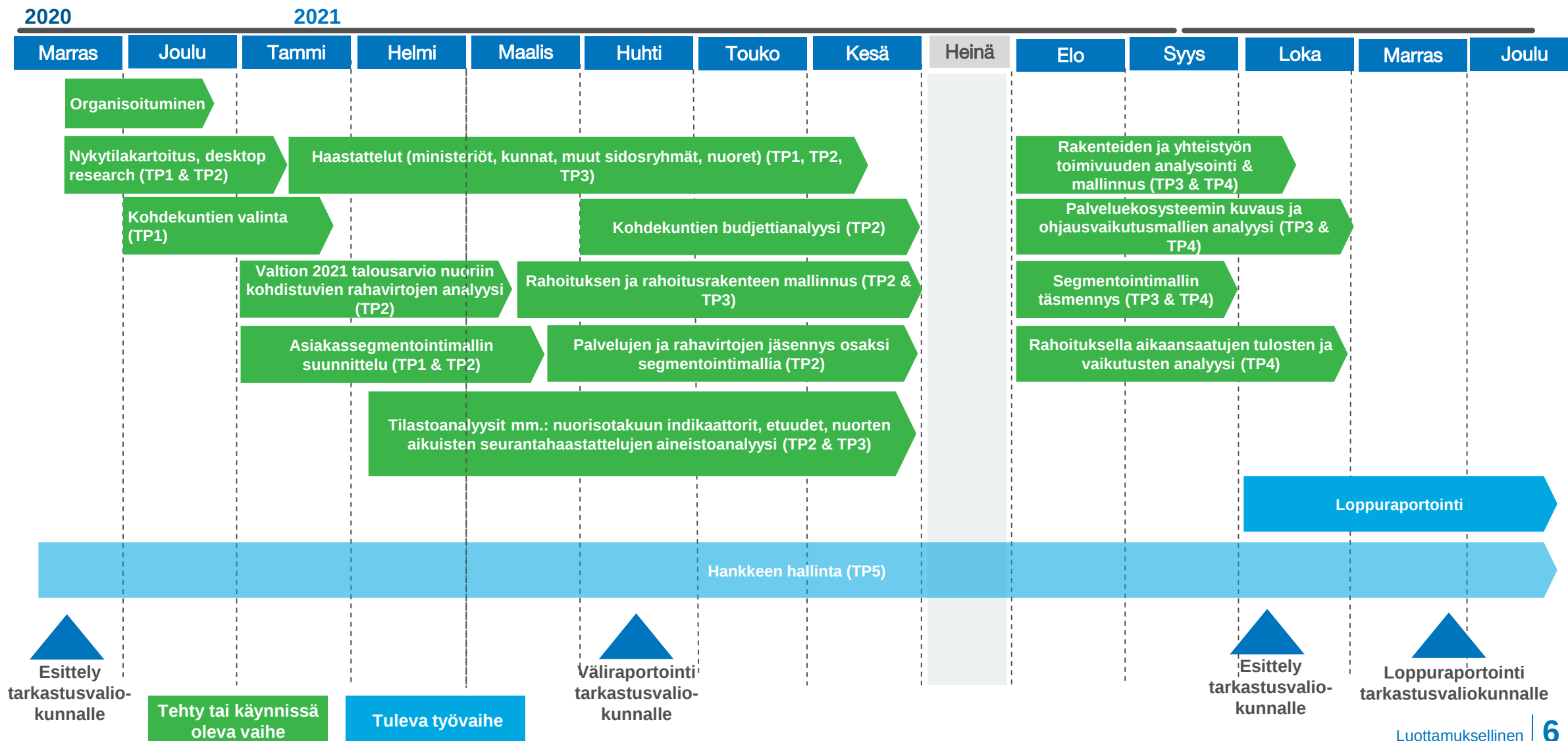
Tutkimuksen keskeiset kysymykset ja tutkimuksen tavoite – Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tutkimuspyynnön mukaisesti

Tutkimuksessa syrjäytymisen tematiikkaa lähestytään palveluiden kohdentamisen näkökulmasta

Tutkimuskysymykset		Tavoite
Syrjäytymistä ehkäisevien rakenteiden ja palvelutuottajien yhteistyön nykytila	• Ketkä kantavat pääsääntöisen vastuun nuorten syrjäytymisen ehkäisystä? • Miten eri toimijat hahmottavat vastuunsa osana palvelujärjestelmää? • Miten palveluiden painopistettä saadaan siirrettyä korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin?	Miten palvelujärjestelmä tällä hetkellä ehkäisee nuorten syrjäytymistä ja sen riskiä
Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen	• Miten paljon julkisia varoja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetään ja miten nämä varat kohdentuvat? • Onko olemassa alueellisia eroja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn panostuksissa ja jos, niin mitä tekijöitä tässä on taustalla?	Mihin suuntaan palvelujärjestelmää tulisi kehittää syrjäytymisriskin pienentämiseksi
Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutukset	• Mitä käytetyllä rahalla saadaan aikaan? • Miten rahallisten panostusten vaikuttavuutta seurataan ja miten vaikuttavuuden mittaamista voitaisiin kehittää? • Mitkä palvelut koetaan erityisen kustannustehokkaiksi nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä?	Mikä osuus nykyisistä julkisista varoista kohdistuu nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn Miten näillä varoilla saataisiin aikaan entistä parempaa vaikuttavuutta syrjäytymisen ehkäisyssä

Suurin osa selvitystyöstä toteutetaan vuoden 2021 aikana

Loppuraportin luonnosta täsmennetään marras-joulukuussa – hanke päättyy 31.12.2021

Loppuraportin sisällysluettelon luonnos

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Selvityksen tausta.....	1
1.2 Johdatus syrjäytymisen teemaan	2
1.3 Nuorten syrjäytyminen ilmiönä.....	4
1.4 Syrjäytymistä ehkäisevät palvelut.....	5
2. Metodologia ja aineistot.....	7
2.1 Selvityksen tavoitteet.....	7
2.2 Selvityksessä käytetyt aineistot ja menetelmät	8
2.2.1 Syrjäytymistä ehkäisevien rakenteiden ja palveluntuottajien yhteistyön nykytila	8
2.2.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen	9
2.2.3 Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutukset	12
3. Tulokset: Syrjäytymistä ehkäisevien palvelujen nykytila	13
3.1 Nuorten syrjäytymistä ehkäisevien palvelujen nykytila kuntien näkökulmasta	13
3.2 Nuorten syrjäytymistä ehkäisevien palvelujen nykytila valtionhallinnon näkökulmasta	14
4. Tulokset: Nuorten palveluihin kohdenneet rahavirrat.....	16
4.1 Valtion syrjäytymisen ehkäisyyn kohdentamat rahavirrat.....	16
4.2 Kuntien syrjäytymisen ehkäisyyn käyttämät rahat.....	20
5. Tulokset: Sosiaaliturvan ja syrjäytymisen väliset kytkökset	24
6. Tulokset: Syrjäytymisen ehkäisyn rahoituksen vaikuttavuuden seuranta	28
6.1 Syrjäytymisen ehkäisyn seurannan haasteita.....	29
6.2 Syrjäytymisen ehkäisyn tarkastelu indikaattoreiden valossa.....	30
6.3 Kuntien rahallisten panostusten ja syrjäytymisen ehkäisyn yhteys	31
7. Tulokset: Kokemukset syrjäytymisen ehkäisyn onnistumisesta kohdekunnissa	32
7.1 Syrjäytymisen ehkäisyn tilastollinen tarkastelu kohdekunnittain	35
7.1.1 Havaintoja peruspalveluaineiston analyysistä	38
7.2 Nuorten eteneminen koulutus- ja työmarkkinoilla sekä kokemukset palveluista case- tutkimuksen valossa.....	39
8. Tulosten yhteenveto.....	41
8.1 Syrjäytymistä ehkäisevät rakenteet ja palveluntuottajien yhteistyö.....	41
8.2 Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen.....	43
8.3 Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysi	44
9. Johtopäätökset ja suositukset.....	46
9.1 Syrjäytymistä ehkäisevien palvelurakenteiden eheyttäminen.....	46
9.2 Nuorisobudjetti vuosittaisena suunnittelun ja arvioinnin työvälineenä.....	47
9.3 Monialaisen työn ja tavoitteellisen syrjäytymisen keinovalikoiman johtaminen allianssimallilla	49
9.4 Asiakkaiden tarpeiden yhteensovittaminen ja koordinoitavuuden vastuu.....	51
9.5 Rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden seurannan kehittäminen syrjäytymisen ehkäisyä tukevaksi	52
Käsitteet	54
Liitteet.....	55
Liite 1: Hankkeeseen toteutetut ja hyödynnetyt haastattelut.....	55
Liite 2: Kuntabudjettimenetelmän palvelujen luokittelu.....	56
Liite 3: Nuorten syrjäytymistä kuvaavia indikaattoreita	57
Liite 4: Graafit syrjäytymistä kuvaavista keskeisistä indikaattoreista.....	58
Lähteet.....	60

Tulosten yhteenveto

Tuloksia esitellään kolmen pääteeman kautta

1

Syrjäytymistä ehkäisevät rakenteet ja palveluntuottajien yhteistyö

2

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen

3

Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysi

Syrjäytymistä ehkäisevät rakenteet ja palveluntuottajien yhteistyö 1/2

Keskeiset tulokset syrjäytymistä ehkäisevien rakenteiden ja palveluntuottajien yhteistyön analyysistä

- Valtionhallinnossa syrjäytymisen ehkäisyn vastuut koetaan pääosin selvänä, mutta **yhteistyö ei toimi** optimaalisesti hallinnonalojen siiloutumisen takia
- Syrjäytymisen ongelmia ratkaistaan **ministeriökohtaisesti palvelu ja hanke kerrallaan**, koska hallinnonaloja poikkileikkaavaa kehittämistyötä ei juurikaan tapahdu siiloista johtuen
- Keskeinen haaste valtionhallinnon yhteistyölle on se, että resurssit ja rahoitus allokoidaan hallinnonaloittain, eikä **yksittäisellä hallinnonalalla ole insentiiviä jakaa omia budjettivarojaan pitkäjänteiseen yhteiskehittämiseen**
- Sekä valtionhallinnon että kuntatasolla koetaan, että **kenelläkään ei ole kattavaa kuvaa siitä, mitä palveluita nuorille on tarjolla ja mihin palvelutarpeeseen**
- Kuntatasolla koetaan, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyn **palveluista puuttuu valtakunnallisesti sovittu koordinointi ja omistajuus**. Tämä vaikeuttaa palveluiden yhteensovittamista ja pakottaa allokoidaan merkittävästi resursseja verkostotyöhön. Verkostoista huolimatta palvelukenttä koetaan sirpaleisena ja verkostoyhteistyön ohjaus ja tuloksellisuus ajoittain heikkona.
- Pienissä kunnissa syrjäytymisen ehkäisyn hankkeita ei juurikaan ole ja suurissa kunnissa toimintaa suunnitellaan ministeriön tavoin hanke kerrallaan **ilman pitkäjänteistä, valtuustokaudet ylittävää työtä**
- Julkisia lakisääteisiä palveluita täydentää vaihtelevasti järjestösektorin palvelutuotanto, ja **alueellisia eroja on merkittävästi palvelutuotannon tavoissa**
- Syrjäyneisyyden ehkäisyä, ja syrjäytymisen ehkäisyyn tähtääviä palveluja, **ei tarkastella asiakkuus- tai asiakastason segmentointiajattelun avulla** – toimivia hoitopolkuja ei ole kuvattu
- Nuorille suunnattujen palveluiden sijaan **painotus on liikaa sanktioissa**, velvoitteissa ja vastikkeellisuudessa, eikä palvelujärjestelmä tue sanktioiden kohdentumista kannustavasti
- Nuorten näkökulmasta **monialainen ja nuorilähtöinen palvelu** helpottaa asioiden hoitamista ja oman polun löytämistä
- **Nuoret kaipaavat jo peruskoulussa opinto- ja työelämäohjausta**. Opiskelumahdollisuuksia ja tukimuotoja on monia myös nuorille aikuisille, mutta kattavaa tietoa on vaikea saada.
- Oleellista on tarjota palveluita nuoren ensisijaisten tarpeiden mukaan: **hyvinvointi ja opiskelu- ja työkyky ennen työ- ja opiskeluasioita**. Oikea-aikaiset ja harkitut siirtymät ovat kestävämpiä kuin hätiköidyt ja pakon edessä tehdyt
- Tulevaisuudessa nuorten syrjäytymisen ehkäisyn vastuu jakautuu kuntien ja hyvinvointialueen vastuulle – koordinoitavaksi tulee sekä **kunnan että hyvinvointialueen sisäinen ja alueiden välinen yhteistyö**

Syrjäytymistä ehkäisevät rakenteet ja palveluntuottajien yhteistyö 2/2

Keskeiset tulokset syrjäytymistä ehkäisevien rakenteiden ja palveluntuottajien yhteistyön analyysistä

Hyvin menestyneille kunnille on tyypillistä se, että:

- niissä on panostettu varhaiskasvatuksen, peruskoulutuksen ja toisen asteen siirtymävaiheisiin
- niissä on tehty pitkäjänteistä työtä, hyvää yhteistyötä eri toimialojen ja sektoreiden välillä, organisaatiomuutoksia sekä tarvittaessa nopeita panostuksia lasten ja nuorten ennalta ehkäiseviin palveluihin
- ne ovat kehittäneet varhaisten tuen ja ennalta ehkäisevän matalan kynnyksen moniammatillisia palveluita niin lapsuuden, nuorten kuin perheiden palveluihin
- niissä on panostettu omaan työllisyydenhoitoon moniammatillisten tiimien tai monipuolisen nuorten työpajatoiminnan avulla
- niissä poliittiset päätöksentekijät ovat antaneet pitkäjänteisen tuen viranomaisille ja panostuksen ennaltaehkäiseviin palveluihin
- on panostettu vanhempien kanssa tehtävään matalan kynnyksen työhön
- tarjottu kouluissa tunne- ja vuorovaikutuksen koulutusta
- keskeisessä roolissa oli koulunuorisotyö, psykiatriset sairaanhoitajat ("psykkarit"), moniammatilliset tiimi, monipuoliset nuorten työpajatoiminnat
- Hyvät harrastusmahdollisuudet ja sen yhteydessä tehtävä yhteistyö järjestöjen kanssa
- Yksittäinen palvelu ei useinkaan selitä alueen hyvää tilannetta, vaan panostaminen "palveluketjuun"

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen 1/2

Keskeiset tulokset nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja niiden kohdentumisesta budjettianalyysien pohjalta

- Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn suoraan ja epäsuoraan kohdistuvien varojen osuus valtion kokonaisbudjetista on muutamien prosenttien luokkaa. TEM:n budjetista syrjäytymisen ehkäisyn menojen osuus on noin 4 %, OKM:n 3 % ja STM:n 0,6 %
- Tarkastelluissa kohdekunnissa n. 10 % kuntien nettokäyttökustannuksista kohdennetaan nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin
- Keskimäärin 45 % kohdekuntien nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyistä euroista kohdistuu korjaaviin palveluihin
- Kustannusjakaumat liikennevalomallin mukaan tarkasteltuina olivat melko tasaiset kohdekuntien välillä siitä huolimatta, että tarkasteluun valittiin toisistaan erilaisia kuntia ja nuorta kohden käytetty euromäärä vaihteli merkittävästi
- Palveluiden järjestämistapa (kunta/kuntayhtymä) ei näkynyt kohdekuntien syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen eurojen toimiala- tai liikennevalopainotuksissa
- Eniten panostaneiden kuntien kustannukset eivät painottuneet muita enemmän korjaaviin palveluihin.
- Nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin palveluihin käytetty euromäärä oli merkittävästi pienempi yli 18-vuotiailla kuin alle 18-vuotiailla
- Väestölähtöisen ja palveluihin keskittyvän menetelmän suurimpana ongelmakohtana nuorten (15–29 -vuotiaiden) kohdalla on kustannusten kohdentaminen laskennassa oikealle ikäryhmälle palveluiden jakautuessa useimmiten alle ja yli 18-vuotiaille tarjottaviin palveluihin

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn käytetyt resurssit ja niiden kohdentuminen 2/2

Muut keskeiset tulokset resurssien kohdentamisesta

- Lainsäädäntö, asiakastietojärjestelmät ja resurssien kohdentaminen eivät nykyisellään tue pirstaleisessa sosiaaliturvajärjestelmässä tiedonvaihtoa siten, että voidaan taata nuorille erityisesti kohdennettujen sanktioiden ja aktivointitoimenpiteiden tarkoituksenmukainen ja oikea-aikainen kohdentaminen koulutukseen ja työhön kannustamiseksi
- Poliittista tahtotilaa valtion budjettivarojen käyttämiseen yhteisesti nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ei [ministeriöiden mukaan] ole
- Varojen ohjautuminen on sidoksissa sen hetken poliittiseen tahtotilaan ja tästä johtuen toimiviksi todettujen hankkeiden jatkuvuus yli hallituskausien on puutteellista sekä valtakunnallisella tasolla että kuntatasolla
- Etuudet ovat merkittävä rahavirta ehkäisevässä ja korjaavassa toiminnassa
- STEA-avustuksien osuus nuorten syrjäytymisen ehkäisyn rahoituskokonaisuudesta on pieni, 4,2 miljoonaa euroa vuonna 2020, mutta STEA-avustukset ovat kasvaneet vuoden 2017 ja 2020 välillä peräti 111 % korjaavien avustusten osalta ja 76 % ehkäisevien avustusten osalta
- STEA-rahoituksen määrittymis- ja seuraamisperiaatteet ovat olleet [poliittisessa] myllerryksessä, mikä on aiheuttanut epävarmuutta ja epäjätkumoa nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluiden toteuttamiseen
- Palveluiden järjestämisessä budjettiohjausta tehdään palvelutarjonta edellä, sen sijaan että palveluiden järjestämistä katsottaisiin palvelutarpeen kautta
- Investoinnit ennaltaehkäisyyn tulee tehdä eri kustannuspaikoille kuin missä aikaansaadut tulokset näkyvät – intressiristiriita ja osaoptimointi aiheuttavat budjettivääristymää kuntatasolla
- Varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin on haasteellista löytää varoja budjettineuvotteluissa, sillä **kunnat resursoivat palveluihin lainsäädännöllisen velvoittavuuden mukaisesti** - tuen painopisteen siirtäminen varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäisyn vaatisi alkuvaiheessa tuplabudjetointia, jota on vaikea perustella budjettineuvotteluissa
- Palvelutarpeen tunnistamisessa, ohjauksessa sekä menetelmäosaamisessa on kehitettävää perustasolla
- Nuorten osalta korostuvat **toimeentulontuen ja työmarkkinatuen muodostamat kannustinloukut koulutukseen ja matalapalkkaiseen työhön siirtymiseksi**. Opintorahan pienuus suhteessa erityisesti toimeentulotukeen aiheuttaa merkittävän taloudellisen kannustinloukun. Haastavista perhetaustoista tulevat tai oppimisesta epävarmat nuoret eivät ole halukkaita opiskelemaan opintolainan turvin.

Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysi 1/2

Keskeiset tulokset syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysistä:

Keskeisimpiä haasteita nuorten syrjäytymisen ehkäisyn vaikuttavuuden seurannan näkökulmasta on:

- Kattavia vertailukelpoisia kunta-aineistoja on vaikea tai mahdoton tuottaa sekä palvelutuotannon että rahavirtojen vertaamisen näkökulmasta
- Nuorten syrjäytymisen indikaattoreiden seuranta ei mahdollistu ilman kattavaa riski- ja puutetekijöiden kokonaiskuvaavaa aineistoa
- Nuorten ikäryhmään kohdistuvia tilastollisia mittareita on niukasti – nuoret eivät tyypillisesti ole erikseen tarkastelussa oleva kohderyhmä (tarkastelua tehdään tyypillisesti ikäryhmäkohtaisten palvelunantovelvoitteiden mukaisesti)
- Nuoret syrjäytyneet ovat heterogeeninen ryhmä – yksilövaikutusten rinnalla tulee tarkastella yhteisöön ja yhteiskuntaan kohdistuvia vaikutuksia

Keskeiset tulokset syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysistä:

- Tutkimuksessa ei pystytty havaitsemaan yhteyttä kuntien rahallisten satsausten (2019–2020) ja syrjäytymistä kuvaavan indikaattorikehityksen (2016–2019) välillä
- Koulutuksen saatavuudessa alueellisesti ja erilaisten oppijoiden tarpeet huomioiden tukitoimineen aiheuttavat haasteita täyttää koulutusvelvoitteen ensisijaisten etuuksien saamiseksi. Tältä osin tärkeää, että koulutuksen saatavuutta selvitetään haastavassa asemassa olevien nuorten kannalta oppivelvollisuusiän ja toisen asteen koulutuksen myötä muuttuneessa tilanteessa.
- Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn osalta erityisen kustannustehokkaiksi koettiin toimivat palveluketjut, ei niinkään yksittäiset palvelut, mikä osaltaan vahvistaa näkemystä, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä on ennen kaikkea kyse hyvin toimivasta palveluverkostosta ja yhteistyömallista, missä moniammatillisesti tuetaan nuorta moninaisissa tarpeissa

Syrjäytymisen ehkäisyyn käytettyjen julkisten varojen vaikutusten analyysi 2/2

Keskeiset havainnot vaikutusten arvioinnin toteuttamisesta:

- Rahoituksen kustannusvaikuttavuutta ei kaikilta osin pystytty seuraamaan – kuntaosuuksien kohentumisesta syrjäytymisen ehkäisyyn ei ole saatavilla valtakunnallista tietoa
- Syrjäytyneelle nuorelle tai syrjäytymiselle ei ole yksiselitteistä määrittämää, joka selkeästi rajaisi palvelun kohteena olevan kohdejoukon, ja jolle voisi määrittää verrokkiryhmän erillisvaikutusten analysointia varten
- Vaikutukset nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä syntyvät pääsääntöisesti välillisesti ja tulevat näkyviksi pitkällä aikavälillä
- Syrjäytymistä kuvaavat julkisesti saatavissa olevat indikaattorit ilmentävät pääsääntöisesti vain osaa erilaisista syrjäytymiseen johtavista riski- ja puutetekijöistä, ja kokonaiskuvaa palveluiden syrjäytymistä ehkäisevistä vaikutuksista on vaikea muodostaa yksittäisindikaattoreiden valossa
- Syrjäytyminen ymmärretään yleisesti erilaisten riski- ja puutetekijöiden kasautumisena. Tämän vuoksi myös syrjäytymisen ja syrjäytymisriskin tunnistamisessa tulisi käyttää useita mittareita.
- Syrjäytymisuhassa olevan tai syrjäytyneen nuoren riskitekijöitä on vaikea kvantifioida ja mitata
- Palvelujen rahoituksen ja syrjäytymiskehityksen välistä syy-yhteyttä pitäisi tarkastella pitkällä aikavälillä kokonaispanostuksina ja panostuksen muutoksina palveluihin ja koko palvelujärjestelmään

Johtopäätökset ja suositukset

Johtopäätökset ja suositukset on jäsennetty viiteen teemaan

1	Suosituks ¹ yhteensovittavan johtamisen kehittämiseksi yhdyspinnoilla	Syrjäytymistä ehkäisevien palvelurakenteiden eheyttäminen
2	Suosituks ² budjetin suunnitteluun ja seurantaan	Nuorisobudjetti vuosittaisena suunnittelun ja arvioinnin työvälineenä
3	Suosituks ³ monialaisen työn ja palvelutuotannon kehittämiseksi	Monialaisen työn ja tavoitteellisen syrjäytymisen keinovalikoiman johtaminen allianssimallilla
4	Suosituks ⁴ asiakastason suunnitelmien ja asiakastarpeiden yhteensovittamiseksi	Asiakkaiden tarpeiden yhteensovittaminen ja koordinoit ⁵ työn vastuuttaminen
5	Suosituks ⁵ rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden kehittämiseksi	Rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden seurannan kehittäminen syrjäytymisen ehkäisyä tukevaksi

Suosituksat yhteensovittavan johtamisen kehittämiseksi yhdyspinnoilla

Syrjäytymistä ehkäisevien palvelurakenteiden eheyttäminen

1	Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen varautuminen ja osa-optimoinnin välttäminen
2	Koordinaation vahvistaminen - kunnan sekä hyvinvointialueen sisäinen että toimijoiden välinen yhteistyö
3	Tiedonkulun sujuvoittaminen ja mahdollistaminen
4	Kolmannen sektorin roolin vahvistaminen ja vakiinnuttaminen osana palvelurakenteen eheyttämistä
5	Selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet nuorten syrjäytymisen ehkäisyn toteuttamiseksi – kirjaukset strategiaan asiakirjoihin

Suosituksset budjetin suunnitteluun ja seurantaan

Nuorisobudjetti vuosittaisena suunnittelun ja arvioinnin työvälineenä

1	Palveluluokittelun ja laskentatavan validointi
2	Laajempi aineisto - useamman kunta- tai kuntayhtymätason toimijoiden talousdatan hyödyntäminen jatkossa
3	Aura-käsikirjan mukaisten palveluluokkien tarkentaminen nuorisobudjetin käyttötarkoitukseen
4	Nuorisobudjetin kytkeminen talouden ja toiminnan vuosiprosesseihin
5	

Suosituksset monialaisen työn ja palvelutuotannon kehittämiseksi

Monialaisen työn ja tavoitteellisen syrjäytymisen keinovalikoiman johtaminen allianssimallilla

1	Budjetissa selkeämmät kannustimet syrjäytymisen ehkäisyyn, esimerkiksi panostamalla terveyden ja hyvinvoinnin keinovalikoimiin
2	Allianssisopimus useamman vuoden mittainen (yli valtuustokausien), jotta kehittäminen olisi pitkäjänteistä ja myös vaikuttavuuden seuranta mahdollistuisi yli perinteisten budjettikausien ja siiloakohtaisesti toimialoittain
3	Allianssikumppaneina kunta (sivistys, nuorisotyö, työllisyyspalvelut), hyvinvointialue sekä 3-sektori – myös nuoret edustettuna
4	Kehittämistarpeet, investoinnit, toimeenpanon budjetti ja seuranta allianssia johtavan asiakkuusjohtajan hallitseman budjetin ja projektisalkun alla
5	Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn koordinoinnista käytännön tasolla vastaisi allianssiosapuolten yhteinen nuorten palvelujen asiakkuuskoordinaattori/t

Suosituksset asiakastason suunnitelmien ja asiakastarpeiden yhteensovittamiseksi

Asiakkaiden tarpeiden yhteensovittaminen ja koordinoitavuuden vastuuttaminen

1	Päävastuuhenkilön määrittäminen jokaiselle nuorelle (asiakasvastaava/vastuutyöntekijä)
2	Sijaistamistarpeista huolehtiminen
3	Nuoren kanssa yhdessä suunnitellaan tavoite ja toteutussuunnitelma, mihin nuori on valmis sitoutumaan
4	Koordinaatio ja vuoropuhelu palvelua tuottavien tahojen kesken sekä tiedonkulun sujuvoittaminen

Suosituksset rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden kehittämiseksi

Rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden seurannan kehittäminen syrjäytymisen ehkäisyä tukevaksi

1	Pitkäjänteinen seuranta-aika ja aineisto
2	Vaikuttavuuden seurannan kehitysvastuun määrittäminen
3	Kunta-hyvinvointialue yhdyspinnan tiedolla johtamisen vastuiden määrittely
4	Talous- ja toimintatilastojen luokitteluiden yhdenmukaistaminen
5	Rahoituksen kohdistumisen tarkastelu kokonaisuutena ja pitkäjänteisesti
6	Syrjäytymiskehitystä tai syrjäytymisen riskiä tulee tarkastella useiden, ja mielellään toisistaan riippumattomien, mittarien kautta
7	Raportoitujen vaikutusten tiedon keräämisen yhdistäminen muihin aineistoihin
8	Sosiaalietuuksien, syrjäytymisen ilmiöiden ja palvelutarjonnan kytkennän yhteistarkastelu

Riikka-Leena Leskelä
Tutkimusjohtaja, NHG

Mikko Valtakari
Tutkija, MDI

Mirja Määttä
Tutkija, XAMK